

**DISCURSUL DE RECEPȚIE ÎN ACADEMIA ROMÂNĂ AL LUI
OCTAVIAN GOGA (COȘBUC, 1923)
*Goga's Romanian Academy Reception Speech ("Coșbuc", 1923)***

**Assistant Prof. Dr. Eugeniu NISTOR
„Petru Maior” University of Târgu-Mureș**

Abstract

According to treatises of rhetoric and neo-rhetoric, reception speeches in academic forums belong to the epideictic genre. They are characterized by a prevailing attitude of admiration and praise towards the new member of the Academy and his predecessor of whom the speaker claims to be a spiritual descendant. In the speech we analyze, Octavian Goga refers, in apologetic terms, to one of his illustrious predecessors – the poet George Coșbuc. The speaker highlights the beneficial influence of Nasaud natural environment and country atmosphere on the poet's spiritual structure – all counting as sources of inspiration, being filtered through the particular sensitivity of the Transylvanian poet and conferring upon him undeniable originality. On the other hand, the response speech, delivered by the professor G. Bogdan Duică highlights the strong personality of Octavian Goga, the special energy of his lyrics, as if they were torn from the very “warlike whirlwind” to be raised to the “serenity of philosophized poetry”.

Keywords: speech, epideictic, national, lyrics

Discursurile de recepție în Academie sunt încadrabile *genului epideictic*, iar ca atitudine se pretează *variantei laudelor*, aduse atât noului admis în înaltul for științific, cât și înaintașului din care acesta se revendică din punct de vedere spiritual; *timpul acțiunii de referință* este cel prezent, iar succesul evenimentului în sine, care este, trebuie să precizăm, unul de *mare noblețe*, duce la impresia de propulsare a acestuia într-un *prezent continuu*. Așa se face că acest gen de discurs nu își pierde, practic, niciodată actualitatea. Tradiția manifestărilor oratorice românești – a fost inaugurată odată cu discursurile lui Duiliu Zamfirescu (*Poporanismul în literatură*, în 1909), Nicolae Iorga (*Două concepții istorice*, în 1911), Barbu Șt. Delavrancea (*Din estetica poeziei populare*, în 1913) și Simion Mehedinți (*Caracterizarea etnografică a unui popor prin munca și uneltele sale*, în 1920) – fiind continuată cu discursurile prezentate de Octavian Goga (*Coșbuc*) și Mihail Sadoveanu (*Poezia populară*, ambele în 1923), pentru ca, mai apoi, seria marilor discursuri de recepție înregistrate în aula Academiei Române să culmineze, câteva decenii mai târziu, cu cele susținute de Lucian Blaga (*Elogiul satului românesc*, în 1937) și Liviu Rebreanu (*Laudă țăranului român*, în 1940).

O întregă pleiadă de poeți ardeleni au evocat, în operele lor, satul și rânduiețile lumii în care au văzut lumina zilei, între aceștia fiind: Coșbuc, Goga, Șt. O. Iosif, Lucian Blaga, Aron Cotruș, Mihai Beniuc, Ioan Alexandru, Ion Horea ș.a. Însă șirul acestora începe cu badea George Coșbuc. Nu întâmplător atunci când este primit sub cupola Academiei Române, discursul de recepție al bardului de la Rășinari a fost un elogiu adus „poetului țărănimii” – cald, admirativ, înduioșător...

La 30 mai 1923, în ședința solemnă a Academiei Române, ținută sub președinția regelui Ferdinand, Octavian Goga rostește admirabilul său discurs de primire, în cel mai înalt for științific și cultural al țării, evocând personalitatea și opera lui George Coșbuc, cu un

răspuns aparținându-i profesorului G. Bogdan Duică. Socotind poezia coșbuciană ca pe o izbândă a literaturii noastre, care o anticipă pe cea politică, desăvârșită la Alba Iulia, în 1918, adresându-se regelui, Goga remarcă, în chip pătrunzător, că „reîntregirea solului național sub sceptrul Maiestății Voastre, nu s-a sbătut în avânturi înfrigurate, după ce poezia cu culmile ei eterne a săvârșit logodna, dându-ne de o parte geniul lui Eminescu și de alta paginile nepieritoare ale lui Gheorghe Coșbuc.”¹

Noul academician prezintă câteva etape importante din viața lui Coșbuc care i-au marcat acestuia sensibilitatea și i-au imprimat elan în creațiile lui lirice de mai târziu, între acestea situând: copilăria senină de la casa părintească, în „atmosfera de liniște și împăcare patriarhală”, învățarea primelor slove de la dascălul Tăsănuță din Hordou, apoi școala primară din satul învecinat, Telciu, și liceul de la Năsăud unde, din cei 14 elevi de clasa a VIII-a, 12 erau copii de țărani și oieri, în legătură cu elementul biografic rămânând mărturie confesiunea poetului, din care avem unele detalii semnificative: „vacanțele ni le petreceam prin păduri și prin munți, căci numai la școală eram *domnișori*, iar acasă eram țărani.”² Însă la liceul năsăudean învățătura era privegheată de dascăli eminenți, animați de puternice avânturi puse în slujba emancipării nației, astfel încât sub oblăduirea acestora „stăruia un spirit de îndrăzneală a revendicărilor noastre și societatea de lectură *Virtus romana rediviva* a elevilor, constituită la 1870, cu activitatea ei, e o oglindă a năzuințelor literare de până atunci.”³ Cadrul educațional deschis oferit de liceul năsăudean s-a dovedit a fi de bun augur pentru ucenicia literară a tânărului din Hordou căci, scrie Goga, „aici a început Coșbuc să-și urzească cele dintâi versuri. Dacă ar fi rămas analfabet în căciulă și ițari totdeauna, s-ar fi ales din el un colăcar la nunți, un mare meșter anonim, ca autorul *Mioriței*, și suflarea lui de foc s-ar fi topit în flacăra pururea primenită a folklorului...”⁴

Feciorul popii din Hordou, odată scăpat de pe băncile liceului, beneficiind de o bursă din fondul public al Năsăudului, a urmat un an și jumătate cursurile Facultății de Filosofie și Litere a Universității maghiare din Cluj, care avea și o catedră de limba română, însă instituția în sine „l-a desgustat cu atmosfera ei străină și respingătoare...”⁵ Dar, cu toate acestea, acolo a avut posibilitatea de a cunoaște și aprofunda cursurile de teoria și istoria retoricii, de sintaxă elină, de literatură latină și interpretări la textele lui Cicero. Debutează în decembrie 1884, în paginile revistei *Tribuna*, cu snoava versificată „Filosofii și plugarii,” semnată cu pseudonimul C. Boșcu – fapt ce marchează și începutul unei intense colaborări cu publicația sibiană. Chemat de Titu Maiorescu la București, în 1889 (unde devine angajat al Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice), Coșbuc trece granița fără pașaport, fiind declarat fugar al imperiului habsburgic: „Se duceă însă – scrie Goga – în fiecare vară la Predeal și când îl vedeam la București toamna ne spuneă cu un zâmbet obosit că a fost până la stâlpul de frontieră și că l-a alungat de acolo un jandarm cu pene de cocoș. Ce furtuni mute vor fi bătut atunci în adâncurile din care au țâșnit accentele sumbre de baladă?”⁶ Și-apoi, evocatorul se referă la un alt moment înduioșător din viața poetului țărănimii când, după amnistia din 1910, a tuturor fugarilor din Imperiu, a putut să se reîntoarcă în Ardeal și, participând anonim la o

¹ Octavian Goga, *Coșbuc, discurs de primire*, Editura Cultura Națională, București, 1923, p. 8

² Ibidem, p.12

³ Ibidem

⁴ Ibidem

⁵ Ibidem, pp. 13-14

⁶ Ibidem, p. 26

serbare culturală la Sibiu, a fost recunoscut și aclamat de mulțime, iar oamenii aceia simpli, din popor, „s-au asociat și a cântat toată lumea, și cânta și el plângând: *Pe umeri pletele-i curg râu / Mlădie ca un spic de grâu / Atâta mi-e de dragă...*”⁷

În continuare sunt rememorate împrejurările vieții literare românești de la sfârșitul secolului al XIX-lea, când „Geniul lui Eminescu își proiecta pe toată întinderea lumina orbitoare,”⁸ când tristețea romantică și decepția sfâșietoare, importate de către tinerimea noastră intelectuală din Occident – erau manifestări predominante în moda artistică a epocii. Dar atunci, la momentul potrivit, apare cartea de debut al lui Coșbuc, *Balade și idile* (1893), care „a înviat atmosfera, a deschis un orizont nou și a avut marele merit de a reintroduce principiul sănătății în literatura noastră”⁹ Volumul este salutat de I. L. Caragiale și comentat elogios de către Ovid Densusșeanu, G. Bogdan Duică și D. Evolveanu, dar – cum se întâmplă întotdeauna la români, chiar și în literatură – poetul este defăimat public de Gr. N. Lazu care, în broșura *Adevărul asupra poeziilor d-lui Gh. Coșbuc*, îl acuză de plagiat; începe astfel un lung șir de procese, alți contestatari fiind Anton Bacalbașa și Al. Macedonski.

Magia învăluitoare a versurilor lui Coșbuc, care nu suferea de complexul sufletului chinuit, romantic, pe care s-a axat creația eminesciană, se situa la antipod și față de „egocentrismul maladiv” al liricii simboliste și expresioniste din epocă, poezia acestuia fiind comparată de autorul discursului cu „o harfă eoliană pe care natura cântă în dragă voie. E concepția omului de la țară, în intimitate străveche cu cerul și pământul, de aceea pulsațiile vii, multitudinea de senzații, panteismul estetic care se revarsă din aceste pagini pline de mișcare. Fiecare anotimp își desface bogățiile prodigioase ce se risipesc sub ochii noștri stropite cu pulbere de aur. E o încrucișare de forțe ascunse, un uriaș erotism al firii, o măreață învălmășeală de energii active, printre cari omul apare ca un atom ce se pierde în infinit...”¹⁰ Din laboratorul liric al lui Coșbuc, de la București, scrie Goga admirativ, fășneau în lumină neprețuitele lui opere, toate însă influențate de izvorul obârșiei, căci „în vuietul orașului în care s-a zămislit euritmia versurilor sonore, el mai purta cu sine un fir ascuns, o neîntreruptă chemare pasionată, puternică. Era dragostea de ai lui, rămași acasă, acolo în înfundătura de la Hordou, dorul de Năsăudul copilăriei cu grănițerii și cu plopii, erau amintirile ce se deslipeau din neguri și băteau la geam în nopți de insomnie...”¹¹ Dar această rodnică plămădă poetică nu se întâmpla chiar atât de simplu și de senin cum ar părea la prima vedere ci, de bună seamă, pe un fond psihic înregistrând acute frământări sau iscând, adesea, nedumeriri și întrebări: „ce crize, ce sbuciumări, se vor fi deslănțuit în acest suflet sensibil purtat în pribegie, ce valuri de îndoieli îl vor fi străbătut în saltul vertiginos care l-a dus de la dascălul Tănăsucă până la filozofia sanscrită și la terzinele lui Dante? De câte ori nu va fi privit înapoi, de câte ori nu l-au oprit în drum pâlpâierea sângelui din vine, de câte ori nu l-au durut poverile misterioase ale moștenirii din strămoși?”¹²

Vitalitatea și frumusețea senină a vieții țărănești, stăruind de secole netulburată din rosturile ei firești, adânci – atât de fidel reflectată în poezia lui Coșbuc –, nu-i va scăpa nici filosofului Lucian Blaga, preocupat de definirea sufletului nostru cultural. Într-un capitol din

⁷ Ibidem

⁸ Ibidem, p. 16

⁹ Ibidem, p. 18

¹⁰ Ibidem, pp. 18-19

¹¹ Ibidem, p. 24

¹² Ibidem

Spațiul mioritic (cel de-al doilea volum din *Trilogia culturii*), referindu-se la influențele modelatoare ale culturii franceze și la cele catalitice ale culturii germane, care s-au răsfrânt în timp asupra sufletului românesc, gânditorul scrie despre „linia” ultimului tip de influență, cea saxonă, ca fiind ușor identificabilă în opera unor personalități deschizătoare de drumuri în cultura noastră, amintindu-i pe Gheorghe Lazăr, Titu Maiorescu, Eminescu și Coșbuc. Dar, deși constată că aparțin aceluiași tip de inducție (germană), Blaga disociază „românescul” din opera lui Eminescu, de „românescul” specific celei lui Coșbuc: „Ca material poetic Coșbuc e mai românesc decât Eminescu”, el „realizează însă românescul prin descrierea vieții folclorice. De asemenea și temperamentul lui Coșbuc e un ecou al temperamentului țărănesc”¹³ Blaga descoperă cu ingeniozitate că, în timp ce Eminescu este un spirit „sublimat, complex și creator”, poziționându-se mai aproape de ideea românească, reprezentând neamul, dar nu oricum, ci „printr-un fel de legitimism de ordin divin”, în schimb, Coșbuc se situează în lăuntru fenomenelor românești, ca parte a lor, și, la o ușoară evaluare, acesta ar putea conta ca exponent fidel al poporului, propulsat printr-un fel de „consimțământ plebiscitar.”¹⁴

Revenind însă la discursul de recepție al poetului pătimirii Ardealului, se poate observa ușor că acesta nu își reprimă deloc sentimentele de admirație față de înaintașul său, ba chiar dimpotrivă – el se socotește pe sine drept un descendent al acestuia, în sensul spiritual al cuvântului, ambii având aceeași rădăcină străbună: „țărănimea ardeleană”, din care „a răsărit, și cântecul ei l-a împletit mai departe Gheorghe Coșbuc. Amintirea lui aș dori s-o evoc în cuvinte pioase sub cupola Academiei Române, unde mi-ați făcut onoarea de a răsplăți străduințele mele chemându-mă la scaunul lui văduvit.”¹⁵ Atunci, la 30 mai 1923, badea George Coșbuc a fost evocat și elogiat, sub cupola Academiei, ca nici un alt poet român!

Pe de altă parte, în discursul de răspuns, profesorul G. Bogdan Duică, evidențiază personalitatea puternică a lui Octavian Goga, contactul neîntrerupt pe care acesta l-a ținut cu „Țara” și cu oamenii ei, de dincolo și de dincoace de munți, „relevă apoi etapele principale ale activității și elementele definiții ale operei”, energia distinctă a liricii sale, care, suferind o modificare de ton după publicarea primelor cărți, pare a fi smulșă din chiar „vorbura războinică” și înălțată, apoi, „spre seninătatea poeziei filosofizate.”¹⁶

Bibliografie:

Blaga, Lucian, *Spațiul mioritic*, Editura Cartea Românească, București, 1936.

Goga, Octavian, *Coșbuc, discurs de primire*, Editura Cultura Națională, București, 1923.

x x x, *Discursuri de recepție în Academia Română*, ediție îngrijită de Octav Păun și Antoaneta Tănăsescu, Editura Albatros, București, 1980.

---

¹³ Lucian Blaga, *Spațiul mioritic*, Editura Cartea Românească, București, 1936, p. 263

¹⁴ Ibidem

¹⁵ Octavian Goga, *Coșbuc, discurs de primire*, p. 10

¹⁶ xxx, *Discursuri de recepție în Academia Română*, ediție îngrijită de Octav Păun și Antoaneta Tănăsescu, Editura Albatros, București, 1980, p. 160